

Världen

KARIN HENRIKSSON, WASHINGTON
är frilansreporter i USA.

Facket hoppas på Mrs Dole

Att läsa på läpparna var plöstsigt en konst alla kunde. George Bush upprepade gång på gång under valkampanjen: – Read my lips. No new taxes. Ändå finns det ingen – inte ens Bush själv? – som ett par månader senare tror att skatthöjningar kan undvikas. Men de benämns med eufemismer som ”inkomsthöjande åtgärder”.

Orsakerna är de gamla vanliga. De så kallade tvillingunderskotten i federala budgeten och utrikeshandeln, räntebetalningar på statens lån, växande utgifter för sjukvården via programmen Medicare/Medicaid, en ny inhemsk skuldskris i och med att tusentals små sparkassar måste räddas undan bankrutt, dyra saneringsarbeten i kärnbränslefabriker m m. Troligast är en höjning av bensinskatten som i dag är osannolikt låg, 9,1 cents i federal skatt per gallon bensin eller knappt 15 öre litern. En sådan höjning anses acceptabel, men drabbar de fattiga hårdare. Inte nog med att en större del av deras inkomster i så fall skulle åtas upp, de kör dessutom oftare bensinslukande rishögar.

Hur skiljer sig Reagan och Bush? är en fråga som än så länge väntar på svar, bland annat för att det är först nu som Bushs personlighet och ledarskap (ett viktigt ord i Amerika) börjar skönjas. Mindre ideologi, mer pragmatism, större kännedom om hur maktens Washington fungerar, är några skillnader som kunnat noteras. Bush-administrationen består av en samling likar hämtade från det republikanska etablissemanget, bland dem några av hans personliga vänner sedan ett 30-tal år tillbaka. Men två normalt anonyma regeringsposter har gått till de färgstarkaste personerna: Elizabeth Hanford Dole, arbetsmarknad, och Jack Kemp, bostad. Elizabeth Dole var kommunikationsminister hos Reagan innan hon avgick för att delta i makens, senator Robert Dole, misslyckade presidentkampanj. Jack Kemp har suttit i kongressen i 18 år som representant för en arbetarstadsdel i Buffalo, New York. Han var en av de tidigaste förespråkarna för utbudsekonomi och fick även han bita i gräset (bildspråket lämpar sig, Kemp har ett förflutet inom proffsfotbollen...) i förra vårens primärval. Jack Kemp har förklarat nytt krig mot fattigdomen med sedvanliga privatiseringsvapen – om han kan få några nya pengar till sitt departement HUD, vars budget krympt kraftigt under Reaganåren. Han vill införa så kallade företagszoner i innerstadsslummen och han vill låta folk i allmänägda hus själva ta över lägenheterna.

Utnämningen av Elizabeth Dole välkomnades av AFL-CIO, den största fackliga sammanslutningen, som tror att arbetsmarknadsfrågorna nu får större tyngd i regeringen. Även moståndarlägret, i form av senator Edward Kennedy, som kämpar för att minimilöner ska höjas från nuvarande minimala 3:35 dollar per timme, kallade Dole ”en skicklig kvinna med många vänner i båda partierna”. Kritiker mumlar att Dole har dokumenterat svårt att fatta beslut och att det är en belastning i ett departement som uppställer regler för sådant som pensioner, arbetsmiljö, personalutbildning, sjukförsäkring. Minimilönen, daghem, bristen på arbetskraft är akuta problem – men i ett land där man skytt statlig inblandning måste troligen politiker, inte minst då Dole, nu agera på nya områden. Den fackliga organisationsgraden har sjunkit till 13 procent och domstolar har i många fall tagit över tvister som tidigare löstes i kollektiva förhandlingar. Det anses inte tillfredsställande och frågan är: Vem ska skriva avtal för arbetsmarknaden?

Mörk EG-bild från Europafacket Starka krafter mot fackligt inflytande

I år avgörs hur de europeiska facken kommer att ställa sig till EGs interna marknad. Helt avgörande blir kraven på fackliga rättigheter över gränserna, men under hela 80-talet har det varit extremt svårt att nå några framsteg på området.

Det är några av slutsatserna i en ny rapport från Europafackets utredningsinstitut (ETUI) om den sociala dimensionen av EGs interna marknad. Det är ingen ljus bild av möjligheterna att få fackliga fri- och rättigheter över gränserna som ges i rapporten. En risk är att vi får ett mer fritt Europa i ekonomiskt avseende och mindre fritt i socialt avseende.

Förslag på is

Flera förslag om hur multinationella företag ska uppträda gentemot facket i Europa ligger på is inom EG. En del av dem utarbetades på 70-talet. Nu ökar tendensen inom EG-kommissionen att utveckla lagar och regler för företagen utan att samtidigt ge nöd-

vändiga garantier för fackliga rättigheter, är en slutsats i rapporten.

De europeiska facken kan inte acceptera en utveckling där fundamentala fackliga rättigheter förnekas. Dessa måste bli en del av den sociala dimensionen i EGs interna marknad. En rad mänskliga och fackliga rättigheter som gäller på nationell nivå måste överföras till europeisk nivå, konstaterar rapporten också.

Starka motkrafter

I dag finns bara tre multinationella företag som har överenskommelser med fackliga europeiska internationaler om ett fackligt utbyte över gränserna. Alla tre företagen är franska och överenskommelserna handlar i stort sett bara om informationsutbyte mellan den högsta företagsledningen och facken.

Men Europafacket driver krav på betydligt större fackligt inflytande. Facken i multinationella företag måste helt enkelt få möjlighet att delta i beslut som berör de anställda.

Utsiktarna för att få gehör för de fackliga kraven är mycket osäkra. EG-kommissionens ordförande Jaques Delors har stark förståelse för kraven, men mot sig har

EG-kommissionens ordförande Jaques Delors har visat förståelse för de fackliga kraven, men det finns starka krafter som motsätter sig fackligt inflytande.

Foto: JOHN WAHLBÄRJ

han starka krafter som motsätter sig fackligt inflytande.

ETUIs nya rapport består av ytterligare en del, som tar upp den interna marknadens betydelse för sysselsättningen. Institutets slutsats är att de positiva effekterna på sysselsättningen riskerar att överskattas inom EG, medan de negativa underskattas. I en EG-utredning sågs att skapandet av den interna marknaden kommer att ge mellan två och fem miljoner nya arbeten under en femårsperiod. CARL von SCHÉELE

EG-arbetsgivarna vill låta länderna bestämma själva

□ Arbetsgivarna inom EG anser inte att EG ska hjälpa de socialt sämst ställda länderna. De menar att utjämnningen mellan EG-länderna kommer marknaden att sköta automatiskt. Arbetsgivarorganisationen inom EG heter UNICE (Union of Industrial and Employers' Confederations of Europe). Den tog i december ställning till olika sociala frågor som berör EG.

UNICE är exempelvis negativ till att de anställda får medbestämmande på Europainivå. Organisationen anser att det får varje land sköta själv. Möjligen kan man tänka sig att gå med på försök med

medbestämmande.

Arbetsgivarna tror inte heller att det finns någon risk för så kallad social dumpning, som Europafacket (EFS) starkt varnat för. Social dumpning innebär att arbetsgivarna utnyttjar den höga arbetslösheten och pressar ner lönerna för sina anställda som hamnar i en ren utpressningssituation. De har ju inget att sätta emot när det finns 16 miljoner arbetslösa i Europa. För att komma tillrätta med det stora problemet har däremot Europafacket och arbetsgivarna tillsammans med EG-kommissionen kommit överens om en gemensam strategi mot arbetslösheten.

ten.

Förhandlingsrätt på Europainivå tycker arbetsgivarna inte är nödvändig. Och de överläggningar som pågår om den sociala dimensionen ska inte ligga till grund för lagstiftning om arbetsgivarna får bestämma.

De anser däremot att EG har en viktig uppgift att fylla för att öka säkerheten och hygienien på arbetsplatserna. Och för att gynna rörligheten för arbetare, studenter, lärare och forskare och uppmuntra utbildning även för vuxna. AGNETA BERGLIN

EFTA-facken diskuterar EG

TCO-ordföranden Björn Rosengren redovisar TCOs syn på EG vid ett möte med facken inom EFTA.

Alla fackliga organisationer inom EFTA träffas den här veckan för att diskutera vad som händer om Österrike blir EG-medlem och lämnar EFTA.

Österrikiska LO har bjudit in de andra facken för att Österrike antagligen kommer att söka medlemskap i EG i år. Ännu vet man inte hur det går med hänsyn till att Österrike är ett neutralt land. Dessutom har Österrike ett statsfördrag med Sovjet som hindrar landet från att gå med i någon försvars- eller ekonomisk pakt.

EFTA-facken ska informera varann om vilken intällning respektive facklig organisation har till EG. Dessutom ska de avhandla vilken social och ekonomisk inverkan den helt fria inre marknaden kommer att få fackligt, nationellt och internationellt.

En annan fråga som också ska diskuteras är om de övergripande målen om full sysselsättning och den sociala utvecklingen kan upprätthållas i framtiden.

Vid EFTA-fackens möte förtreds TCO av Björn Rosengren. Han kommer att redovisa TCOs ställningstagande till EG.

TCO menar att Sverige har ett starkt intresse av en långtgående samverkan med EG-länderna för att uppnå de stora ekonomiska fördelar som den stora europeiska marknaden innebär. Men denna samverkan måste vara utformad så att det finns utrymme för fortsatt utveckling av den svenska välfärdspolitik. Men vi måste också vara öppna för att vi på olika områden kan behöva en annan politik och praxis än vi är vana vid.